

Quasar

BRESSER®

Kasutusjuhend
Lietošanas instrukcija
Naudojimo instrukcija

Fig. 1

Fig.

Fig. 3

9. Ringskaalad

Tähtede ja teiste taevakehade asukoht taevas määratatakse koordinaatidega. Tähe asukoht universumis on fikseeritud otsetöusu ja deklinatsiooniga.

Deklinatsioon (joonis 23, C) on taevakeha kaugus taeva-ekvaatorist (joonis 26, d) kraadides. Taevaekvaatorist põhjasuunas on nurk positiivne. Kui täht on taevaekvaatorist lõunas, on nurk negatiivne.

Otsetöös (joonis 26, J) on tähe kaugus kevadpunktist piki taevaekvaatorit mõõdetuna. Kevadpunkt on taevaekvaatori ja Päikesese nähtava teekonna ehk ekliptika (joonis 26, e) lõikepunkt kevadise võrdpäevsuse ajal (märtsi lõpus). Väärtust arvestatakse taevaskera ööpäevase pöörlemise vastassuunas ajana 0 kuni 24 tundi.

Täpsema info saamiseks vaadelge taevakaarte ning lugege vastavat erialakirjandust.

10. Lisatarvikud

Teleskoobi standardvarustusse kuuluvald mitmes osas lisatarvikud (joonis 2). Olenevalt mudelist võivad mõnes osas olla järgmised tarvikud.

10.1. Okulaarid

Okulaare vahetades saate muuta teleskoobi suurendust.

Suurenduse arvutamise valem:

teleskoobi fookuskaugus : okulaari fookuskaugus = suurendus

Näited

$$700 \text{ mm} : 20 \text{ mm} = 35x$$

$$700 \text{ mm} : 12,5 \text{ mm} = 56x$$

$$700 \text{ mm} : 4 \text{ mm} = 175x$$

10.2. Diagonaalprisma (ainult reaoptikitel)

Diagonaalprisma (joonis 25, X) võib kasutada pöördläätsi (peegelprisma) ümber ning seejuures muuta kogu kinnituskäsite seda ainult taevapeale vaatlemisel.

10.3. Pöördlääts

Päripilise läätsesse näitamiseks võib kasutada pöördläätsi.

Keeleks on klambri kinnituskruvi (joonis 25, X) lahti ja eemaldage okulaari kinnitusosalta (joonis 1, 6) kõik tarvikud. Seejärel lahti eemaldatakse okulaari kinnitusosale pöördlääts (joonis 25, Y) ning keerake klambri kinnituskruvi käega kinni. Seejärel paigaldage pöördlääts avasse okulaar (nt $f = 20 \text{ mm}$) ning keerake klambri kinnituskruvi kinni (joonis 25, Y).

10.4. Barlow' lääts

Barlow' lääts töstab suurendust kolm korda.

10.4.1 Paigaldamine ja kasutamine läätsteleskoopidel

Läätsteleskoopi kasutades tuleb Barlow' lääts paigaldada ainult diagonaalprismale (joonis 13a, X). Eemaldage diagonaalprismalt okulaar ning asendage see Barlow' läätsega. Seejärel paigaldage esmalt suurima fookuskaugusega okulaar ning seejärel keerake selle kinnitamiseks klambri kinnituskruvi käega kinni (joonis 24).

10.4.2 Paigaldamine ja kasutamine peegelteleskoopidel

Peegelteleskoopi kasutades lõdvendage okulaari kinnitusosa kruvi (joonis 13b, X) ning eemaldage okulaar kinnitusosalta. Seejärel paigaldage okulaari kinnitusosa Barlow' lääts ning keerake kruvi käega kinni. Lõpuks paigaldage Barlow' läätsele suurima fookuskaugusega okulaar ning keerake selle kinnitamiseks klambri kinnituskruvi käega kinni (joonis 24).

11. Lahtivõtmine

Varast loodeks huvitavaid objekte edukat vaatlust soovitame hoida teleskoobi kinnitusti õhutatud kohas. Mõnel teleskoobil on selleks vaja montereingu hõlpsasti lahti kruvida. Montereeringute ja leeriingud jäävad püsima. Ärge unustage puhastada teleskoobitoru avale ning okulaari kinnitusosalta ümber. Samuti peaksite okulaare ning kinnituskruveid hoidma vastavalt ümbristes.

VARAS

Ärge lõäts ei soovi ümbermõistlike vaatluste tegemiseks. Kasutage seltsiks ainult diagonaalprismat. Pöördlääts ei ole okulaariga võite kasutada maastiku- ja lõvi- usv. vaatlusteks.

12. Muud

See teleskoop on kvaliteetne optikaseade. Seepärast ei ole teleskoobi kokkupuutumist tolmu ja niiskusega. Ärge tehke läätsele sõrmejälgi.

Kui sellelipoolest on teleskoobile kogunenud mustust ja tolmu, eemaldage see pehme pintsliga. Veel parem on kasutada suruõhku!

Seejärel puhastage määrdunud kohta pehme lapiga, mis ei jäta ebemeid.

Parim vahend optilistelt pindadel sõrmejälgede eemaldamiseks on pehme lapp, mis ei jäta ebemeid ja mida on eelnevalt niisutatud puhastusalkoholiga.

Ärge puhastage teleskoopi liiga sageli. Liigne pintseldamine või puhastusalkoholi kasutamine võib kahjustada optiliste pindade spetsiaalset kattekihti. Kui teleskoobi sisemusse on kogunenud tolmu või niiskust, ärge proovige seda ise puhastada, vaid võtke ühendust seadme müübija.

III osa – Lisa

1. Võimalikud vaatlusobjektid

Alljärgnevalt tutvustame Teile mõningaid huvitavaid taeva-kehasi ja täheparvi. Vastavatelt piltidel juhendi lõpus näete, kuidas need hea nähtavuse korral teleskoobi okulaarist paistavad:

Kuu (joonis 31)

Kuu on Maa ainus looduslik kaaslane.

Läbimõõt: 3476 km

Kaugus: 384 401 km

Kuu on tundud juba aastatuhandeid. See paistab Päikese järel heleduselt teise taevakehana. Kuna Kuu teeb ühe kuu jooksul tiiru ümber Maa, muutub Maa, Kuu ja Päikese vaheline nurk pidevalt. Seda on näha Kuu faaside vahel-dumisest. Ühe kuutsükli kogukestus on 29,5 päeva (709 tundi).

Orioni tähtkuju / M 42 (joonis 32)

Otsetõus: 05:32,9 (tunnid : minutid)

Deklinatsioon: $-05^{\circ}25'$ (kraadid : minutid)

Kuigi 1600 valgusaasta kaugusel, on Orioni udu (M 42) kõige heledam udu taevas – nähtav ka rööpilnaga ning tänuväärne objekt igat liiki ja igas mõõdus. Teleskoopidega vaatlemiseks. See koosneb suurest sisemust ja tolmu-pilvest, mille läbimõõt on sadu valgusaastat ja mis üle 10° laiusena katab üle poole Orioni tähtkujust.

Lüüra tähtkuju / M 57 (joonis 33)

Otsetõus: 18:51,7 (tunnid : minutid)

Deklinatsioon: $+32^{\circ}58'$ (kraadid : minutid)

Kaugus: 4100 valgusaastat

Kuulsat röngasudu M 57 Lüüra tähtkuju on üks sageli planetaarsete udude prototüübis. See kuulub suve-põhjapoolkera taeva kaunimate objektide hulka. Hiljutised uuringud on näidanud, et tegu ei ole üksik täht (nähtav ainult suuremate teleskoopidega), vaid mittevalgust. Röngas on tähtkuju, mis on erakordselt ega ellipsoidse gaa-silise struktuuri. Kui saad selle vaadata küljelt, meenutaks selle stellardit Dumbbelli udu M 27 oma. Meie näeme seda udu üle selles teleskoobil.

Rebase tähtkuju (Vulpecula) / M 27 (joonis 34).

Otsetõus: 19:49,6 (tunnid : minutid)

Deklinatsioon: $+22^{\circ}43'$ (kraadid : minutid)

Kaugus: 1250 valgusaastat

Dumbbelli udu M 27 Rebase tähtkuju on esimene avastatud planetaarne udu. 12. juulil 1764 avastas Charles Messier selle uue ja põneva objektide klassi. Meie näeme seda otse selle ekvatoriaaltasandilt. Kui seda saaks vaadata pooluse kohalt, paistaks see nagu röngasudu M 57.

See objekt on nähtav isegi keskpärase ilmastikutingimustes juures ja väikese suurendusega.

2. Veaotsing

Probleem	Lahendus
Kujutis puudub.	Eemaldage objektiivi avalt tolmukaitse.
Kujutis on hägune.	Teravdage teravdusröanga abil.
Teravdamine ei ole võimalik.	Oodake, kuni temperatuur ühtlustuvad (u 30 min).
Kujutis on halb.	Ärge tehke vaatlusi lää-klaasi.
Vaadeldav objekt on näha otsjas, kuid mitte läbi teleskoobi.	Reguleeri otsijal (vt lk 6).
Telgede regulaatorite völlid käivad raskelt.	Teleskoop ja vastukaal tuleb tagada.
Hoolimata diagonaalprisma kasutamiseni on kujutis pole täpsustatud kulaari suhtes.	Diagonaalprisma peab kasutamiseni on kujutis pole täpsustatud kulaari suhtes.

3. Gara

Gara on seade, mis on tagastat alates ostukuupäevast. Hoidke seade ostutšekk ostmist täheldava dokumendina alles. Seadmed on lisatõttu garantii ja neil on kulusud defektseteks, mida tagastatakse seadme ostukulu järel. Te saate tagasi parandatud seadme ostukulu ja ostid ilmnevad pärast garantiajaa loppemist, valemitega seotud seadme tagastada. Pärast garantiajaa loppumist, ostatavad parandustööd on siiski kasulised.

Tähtis:

Verotamine, et tagastatav seade on hoolikalt originaal-pakitud, et see ei saaks vedamisel vigaks. Lisaks ka ostutšekk (või selle kopia). Seadme garantii ja garantiumised ei kitsenda mitte mingil juhul Teie seaduslike õigusi.

Seadme müüja:

Nimi: .....

Sihlnumber ja linn: .....

Tänav: .....

Telefoninumber: .....

Ostukuupäev: .....

Allkiri: .....

UZMANĪBU!

Nekad nemēģiniet ar šo teleskopu vērot sauli!

Īpaši paturiet to prātā, kad teleskopu lieto bērni!

Pat joti neilga saules novērošana var izraisīt aklumu!

Iepakojuma materiāli (plastmasas maisi, gumijas auklas u.c.) jāuzglabā bērniem nepieejamā vietā!

Ierīces detaļas (1.-3. att.)

- ① Teleskopa caurule
- ② Meklētājs vai LED meklētājs
- ③ Regulēšanas skrūves (tikai meklētājiem)
- ④ Stobra atvere
- ⑤ Objektīvs
- ⑥ Okulāra savienojums
- ⑦ Fokusēšanas ritenītis
- ⑧ Teleskopa caurules savienotājgredzeni
- ⑨ Montējums
- ⑩ Piederumu paliktnis
- ⑪ Regulēšanas skrūves (statīvs)
- ⑫ Fiksējošā skava (piederumu paliktnis)
- ⑬ Statīva kājas
- ⑭ Kustīgais vārsts deklinācijas regulēšanai
- ⑮ Kustīgais vārsts rektascensijas regulēšanai
- ⑯ Statīva balsts
- ⑰ Atsvars + stiprinājuma kārts
- ⑱ 3 okulāri (Ø 31,7 mm / 11/4"): f = 20 mm, f = 12 mm, f = 4 mm
- ⑲ Zvaigžņu diagonālā prizma
- ⑳ Papildu spogulis 1,5x
- ㉑ Bārlova lēca

PADOMS

Rektascensijas asi (zajā līnija svešvalodas iestatīšanas instrukcijas 16. att.) dēvē arī par zvaigžņu rektascensijas asi uz meridiāna. Deklinācijas asi (zilā līnija svešvalodas lietošanas instrukcijas 16. att.) dēvē arī par elevācijas asi.

I daļa – Salikšana**1. Vispārīga informācija/novietojums**

Šajā instrukcijā aprakstīts, kā salikt un izmantot lēcu un spoguļu teleskopus ar ekvatorīliem montējumiem (dēvētiem arī par vācu montējumiem).

Tādēļ noteiktās šīs instrukcijas nodaļas ir dažādi norādījumi dažādiem teleskopu modeļiem.

Pirms sākt salikšanu, jums jāizvēlas savam teleskopam piemērota vieta.

Iesakām salikt ierīci vietā, kur ir skaidrs skats uz dienvidu, stabils pamats un pietiekami plaša telpa.

Vispirms izņemiet visas detaļas no iepakojuma un pēc tam iepārdeliet, vai komplektā ir visas daļas.

Svarīgi: skrūves pievelciet tikai ar rokām un izvairieties no to pārāk stipras pievilkšanas

2. Statīvs

Statīva kājas ir vienkārši pārīkotas pie statīva galvas (5. att., X) un statīva balsta (1. att., 16). Izņemiet statīvu no iepakojuma un ievietojiet to vertikāli ar kājām uz leju. Uzmanīgi ievietiet divas kājas, līdz tās ir pilnībā atvērtā pozīcijā. Šādi procedūras laikā viss statīva svars balstās uz vienu kāju. Lai gan atkal novietojiet statīvu vertikāli.

Tagad izvietiet katru statīva kāju līdz vēlamajam garumam (4. att.). Un pēc tam kopēji kājai pieskrūvējiet spriegojumskrūves (4. att., 11), nevis skrūves), līdz tās visas ir stingri pievilktais ar roku. Iepievilciet skrūves pārāk stipri. Spriegojumskrūves pārāk nedzētas, lai fiksētu statīva kāju iekšējos segmentus, kas ir labi vājā augstumā.

PADOMS

Teleskopu var būt vieglāk nolīdzsvarot, ja uz piederumu paliktna novieto nelielu līmenprādi.

Montējuma detaļas (16. att.)

- A Galvenās caurules skava
- B Fokusēšanas ritenītis
- C Deklinācijas ass skrūve
- D Deklinācijas ass skrūve
- E Deklinācijas ass precīza regulēšana
- F Skala priekšgrāds iestatīšanai
- G Platumās ilēšanas iestatīšana un regulēšanas skrūve
- H Atsvars ar fiksējošo skrūvi
- I Rektascensijas ass iestatīšanas skrūve
- J Rektascensijas ass skala
- K Rektascensijas ass precīza regulēšana
- L Fiksējošā skrūve horizontālai regulēšanai
- M Motora (papildpiederums) turētājs
- N Motora sajūgs
- O Motora pārvadmehānisms

3. Montējums

Kā nākamo statīva galvai (1. att., 9) piestiprina montējumu (5. att., X). Lai to izdarītu, no augšas ievietojiet montējumu statīva galvā un ar roku no apakšas stingri aizskrūvējiet rievoto skrūvi.

Montējuma (1. att., 9) salikšanai uzlieciet atsvaru uz atsvara kārts (7. att., X) un pēc tam droši ieskrūvējiet to montējumā no apakšas.

Tagad uz montējuma jāuzliek un ar skrūvi (8. att., X) jānofiksē teleskopa caurules savienotājgredzens (1. + 3. att., 8).

9. Daļu cikli

Zvaigznes un citi debess ķermenī debesīs ir izvietoti pa koordinātēm. Zvaigznes vietu Visumā fiksē ar rektascensiju un deklināciju.

Deklinācija (16. att., C) ir debess ķermeņa attālums no debess ekvatora grādos. Uz Ziemeļiem no ekvatora grādi ir pozitīvs skaitlis. Ja zvaigzne atrodas uz Dienvidiem no ekvatora, tas ir negatīvs skaitlis.

Rektascensija (16. att., M) ir noteiktais zvaigznes attālums no debess ekvatora, izsakot to zvaigžņu laikā. Pavasara ekvinokcija ir punkts, kurā ekliptika saskaras ar ekvatoru (26. att., e) pavasara sākumā. Dienas apgriezienu vērtību skaita 24 stundu ritmā.

Precīzāku informāciju meklējiet zvaigžņu kartēs un attiecīgajā literatūrā.

10. Piederumi

Jūsu teleskops ir aprīkots ar virkni standarta piederumiem (2. att.). Atkarībā no modeļa, tie var būt šādi.

10.1. Okulāri

Mainiet okulārus, lai mainītu teleskopu palielinājumu.

Formula palielinājuma aprēķināšanai:
teleskopa fokusa attālums : okulāra fokusa attālums = palielinājums

Piemēri

$$\begin{aligned} 700 \text{ mm} : 20 \text{ mm} &= 35x \\ 700 \text{ mm} : 12,5 \text{ mm} &= 56x \\ 700 \text{ mm} : 4 \text{ mm} &= 175x \end{aligned}$$

10.2. Zenīta spogulis (tikai visu teleskopu modeļi)

Zenīta spogulis apgriež (2. att., X) teleskopu lēču (spoguļattēls), tādēļ to izmanto tikai debess ķermenis novērošanai.

10.3. Apgriezējlēca

Apgriezējlēcu var izmantoši ietverti apgriešanai, lai tas būtu vertikāli pareizi.

Atskrūvējiet spriegojumskrūvi (25. att., X) un izņemiet visus piedurkumus no okulāra balstiem (1. att., 6). Pēc tam ievietojiet spoguļattēlu (25. att., 20) tieši okulāru balstos un ar roku pievelciet spriegojumskrūves. Pēc tam ievietojiet okulāru (20 mm) apgriezējlēcas atverē un pievelciet spriegojumskrūvi (25. att., Y).

10.4. Bārlova lēca

Bārlova lēca vairāk nekā trīskārt palielina palielinājumu.

10.4.1. Uzstādīšana un lietošana ar lēcu teleskopiem

Ja lietojat lēcu teleskopu, Bārlova lēca jāievieto tikai zenīta spoguļā (att. 13a, X). Izņemiet okulāru no zenīta spoguļa un tā vietā ievietojiet Bārlova lēcu. Pēc tam vispirms ievie-

tojet okulāru ar lielāko fokusa attālumu un tad ar roku pievelciet fiksējošo skrūvi, lai nofiksētu to vietā (24. att.).

10.4.2. Uzstādīšana un lietošana ar lēcu teleskopiem

Ja izmantojat spoguļteleskopu, atskrūvējiet spriegojumskrūvi pie okulāra balstiem (att. 13b, X) un izņemiet okulāru no šiem balstiems. Tad ievietojiet Bārlova lēcu tieši balstos un ar roku pievelciet spriegojumskrūvi. Visbeidzot, ievietojiet Bārlova lēcā okulāru ar lielāko fokusa attālumu un pievelciet to ar spriegojumskrūvi (24. att.).

11. Demontēšana

Pēc interesantas un veiksmīgas novērošanas sezonas novietot teleskopu uzglabāšanai sausā, nedaudz sašķeltā vietā. Dažiem teleskopiem statīvs un monte, kā arī sprieguļi atdalāmi. Montējumā iestatījumi paliks neskarti. Neizmirstiet uzlikt uz caurules atveres un okulāra pievelnojuma putekļu aizsargācībus. Visi okulāri, optiskie komponenti jāuzglabā atbilstošos futrājos.

PADOMS

Astronomijas novērošanai nav ieteicams izmantot apgriezējlēcu. Šādam nolūkam izmantojiet tikai diagonālo priekšķelu. Apgriezējlēcu varat izmantot ainavu apziņotībai.

10. Apkope

Jūsu teleskops ir arī ļoti kvalitātes optiska ierīce. Tādēļ jāraugās, lai tas netrūnātu saskarē ar putekļiem vai mitrumi. Izvairīties no pirkstu nos piedumu atstāšanas uz iecīcas.

Ja uz teleskopu sakrājušies putekļi vai citi netīrumi, tie vispirms jānotīrīt ar mīkstu suku. Pēc tam notīriet notraipīto virsmi ar mīkstu drānu, kas neplūksnājas.

Lai ūkai veids, kā notīrīt pirkstu nos piedumus no optiskām virsmām, ir tīrīšana ar mīkstu drānu, kas neplūksnās un ir mazliet samitrināta ar kādu alkoholu. Vēl labāk ir izmantot saspiesta gaisa aerosolu.

Ja putekļi vai mitrumi uzkrājas teleskopa iekšpusē, necentīties tīrīt to saviem spēkiem, bet gan nogādājiet to speciālistam.

Netīriet teleskopa optiku pārāk bieži. Tādā veidā var tikt bojāts ierīces pārkājums. Ja teleskopa iekšpusē sakrājušies putekļi, necentīties iztīrīt to saviem spēkiem, bet gan konsultējieties ar vietējo ierīces izplatītāju.

DÉMESIO!

Niekada nebandykite per teleskopą žiūrėti į saulę!
Ypač prisiminkite tai, kai teleskopą naudoja vaikai!
Žiūrint į saulę, net labai trumpą laiką, galima apakti!
Pakavimo medžiagas (plastikinius maišelius, guminas juostas ir pan.) reikia laikyti atokiai nuo vaikų!

Teleskopo dalys (1–3 pav.)

- ① Teleskopo vamzdis
- ② Ieškiklis arba LED ieškiklis
- ③ Reguliavimo varžtai (tik ieškiklių)
- ④ Vamzdžio anga
- ⑤ Objektyvas
- ⑥ Jvorė okuliarui
- ⑦ Fokusavimo rankenėlė
- ⑧ Vamzdžio tvirtinimo žiedai
- ⑨ Montuotė
- ⑩ Padéklas priedams
- ⑪ Reguliavimo varžtai (stovo)
- ⑫ Laikiklis (padéklė priedams)
- ⑬ Stovo kojos
- ⑭ Reguliavimo rankenėlė deklinacijai keisti
- ⑮ Reguliavimo rankenėlė rektascencijai keisti
- ⑯ Stovo trišaknis
- ⑰ Atsvara + svirtelė
- ⑱ 3 okuliarai ($\varnothing 31,7 \text{ mm} / 11\frac{1}{4}''$): $f = 10 \text{ mm}$, $f = 12 \text{ mm}$, $f = 4 \text{ mm}$
- ⑲ Istrižasis veidrodis-prizmė
- ⑳ Papildomas veidrodis 1,5 x
- ㉑ Barlow lėšis

PATARIMAS

Rektascencijos ašis (žalia linija, pavaizduota 16 pav., X) – taip pat vadinama žvaigždinio laiko meridianine ašimi.
Deklinacijos ašis (mėlyna linija, pavaizduota 16 pav., X) – taip pat vadinama aukščio ašimi.

Dalys (16 pav.): montuotė

- A Pagrindinio vamzdžio žiedas
- B Fokusavimo rankenėlė
- C Deklinacijos ašies žiedas
- D Deklinacijos ašies mėlyna linija
- E Deklinacijos ašies tikslus reguliavimas
- F Platumas (aipe) ir nustatymo skalė
- G Platumas (aipe) ir reguliavimo varžtas
- H Atsvara + svirtelė
- I Rektascencijos ašies nustatymo varžtas
- J Rektascencijos ašies skalė
- K Rektascencijos ašies tikslus reguliavimas
- L Horizontalaus reguliavimo fiksavimo varžtas
- M Vertikalamo rektascencijos ašies varikliuko laikiklis
- N Rektascencijos ašies varikliuko sankaba
- O Rektascencijos ašies varikliuko pavara

I dalis – Surinkimas**1. Bendrosios nuorodos, pastatymas**

Šiose instrukcijose išsamiai aprašytas refraktoriinių ir reflektorinių teleskopų su pusiaujiene montuote (taip pat vadina vokiška montuote) surinkimas ir naudojimas.

Kai kuriose šios instrukcijos dalyse aprašomi skirtingi nurodymai skirtingiemis teleskopų modeliams.

Prieš pradédami surinkimą turite pasirinkti Jūsų teleskopą tinkamą vietą.

Bus lengviau, jeigu surinksite šį prietaisą vietoje, kur galite matyti aiškų dangų, kurios pagrindas tvirtas, o kuri yra pakankamai vietas.

Pirmiausia išimkite visas dalis iš pakuotės ir sudorinkite diagramą patikrinkite, ar yra visos dalys.

Svarbu: prisukite varžtus ranka, stengdamiesi jų neperveržti.

Trikojo stovas

Trikojo stovo vamzdžio žiedas ir prijungtos prie stovo viršaus (pavaizduota 1 pav., X) ir stovo trišakio (pavaizduota 1 pav., X) išimkiuose. Šios iš jo pakuotės ir pastatykite stacių, atremdamiesi kai kurias iš pagrindų. Laikydami dvi kojas atsvaras užtikrinkite, kol jos bus visiškai išskėstos. Visas trikojo surinkimo proceso metu nukeliamas ant vienos stovo kojos. Tada vėl pasirinkite iš kitos.

Tada užrinkite kiečius, ištraukite stovo koją iki norimo ilgio (kaip pavaizduota 4 pav.) ir rėmė užveržkite kiekvieno iš jų fiksuotu varžtu (pavaizduota 4 pav., 11) (iš viso jų yra 3). Užveržkite ištraukusio varžtai leidžia užfiksuoti trikojo stovo vidurinės linijos norimame aukštyste.

PATARIMAS

Ne uždarius gulsciukas, padėtas ant padéklė priedams, padeš Jums teisingai pastatyti teleskopą.

3. Montuotė

Montuotė (pavaizduota 1 pav., 9) pritvirtinama prie stovo viršaus (pavaizduota 5 pav., X). Šiuo tikslu vertikalai įstaikykite montuotę ant stovo viršaus ir iš apačios ranka prisukite srieginį varžtą.

Pirmiausia parenkite montuotę (1 pav., 9) – ant atsvaros svirtelės uždékite atsvaram (7 pav., X), o tada patikimai įsukite strypelį į montuotę iš apačios.

Tada ant montuotės uždékite vamzdžio tvirtinimo žiedą (1 + 3 pav., 8) ir pritvirtinkite varžtu (8 pav., X).

III dalis – Priedas

1. Galimi stebėjimo objektai

Šiame skyriuje norime Jums pristatyti kelis labai įdomius ir lengvai randamus dangaus kūnus. Instrukcijos gale pri-dėtuose paveikslėliuose pavaizduota, kaip jie atrodys per Jūsų teleskopo okuliarą.

Ménulis (31 pav.)

Ménulis yra vienintelis natūralus Žemės palydovas.
Skersmuo: 3476 km
Vidutinis nuotolis: 384 000 km

Ménulis gerai žinomas jau tūkstančius metų. Jis yra antras pagal ryškumą objektas po saulės. Kadangi ménulis sukas apie Žemę, periodiškai keičiasi jo palinkimas į saulę, todėl mes matome besikeičiančias Ménilio fazes. Vieno ištiso sinodinio mėnesio trukmė yra 29,5 dienos (709 valandos).

Oriono žvaigždynas: Didysis Oriono ūkas / M 42 (32 pav.)

Rektascencija: 05 h 33' (valandos, minutės)
Deklinacija: $-05^{\circ} 25'$ (laipsniai, minutės)

Nors nutolės nuo Žemės 1600 šviesmečių, Oriono ūkas (M 42) yra ryškiausias dangaus ūkas, nes atomės neigia plika akimi ir įdomus objektas stebint visų priežiūrų žydžių teleskopais. Jis sudaro milžiniškas hidrogeninių dujų debesis, kurio skersmuo siekia šimtus šviesmečių, užimantis 10° dangaus plotą.

Lyros žvaigždynas: Žiedo ūkas / M 57 (33 pav.)

Rektascencija: 18 h 52'
Deklinacija: $+32^{\circ} 58'$
Vidutinis nuotolis: 4100 šviesmečių

Žymusis Žiedo ūkas dažnai vadinamas „teleskopų prototipu“; jis yra viena iš Šiaurės galaktikos žvaigždynų puošmenų. Nesenai atlikti tyrimai rodo, kad Žiedas yra švesą spinduliuojanti medžiaga, susidedanti centrinę žvaigždę (matomą tik pro didesniu teleskopu). Jeigu kas kuri pažiūrėtų į jį iš viršaus, jam būtų įpareigoti ūko struktūrą.

Laputės žvaigždynas: Hantelio ūkas / M 27 (34 pav.)

Rektascencija: 17 h 59'
Deklinacija: $+42^{\circ} 15'$
Vidutinis nuotolis: 150 šviesmečių

Hantelio ūkas (M 27) buvo pirmasis atrastas planetiškas žvaigždynas. 1784 m. liepos 12 d. Šarlis Mesje aptiko šią naują ir sudėtingą objektų grupę. Mes matome jo pusiaujo dalį. Jeigu žiūrėtume pažvelgti į jį iš viršaus, jis atrodytų kaip Žiedo ūkas (M 57). Ši objektą galima stebeti net vidutinėmis oro sąlygomis naudojant nedidelį didinimą.

2. Gedimų lentelė

Klaidos	Pagalba
Nėra vaizdo.	Nuo objektyvo angos nuimkite dangtelį, saugantį nuo dulkių ir apsaugą nuo saulės spinduliuų.
Išplaukės vaizdas.	Pareguliuokite fokusą, naudodami fokuso ratuką.
Nepavyksta sufokusuoti.	Palaukite, kol išsilygir temperatūra.
Prastas vaizdas.	Niekada nesukinkite stiklo paviršiaus.
Stebėjimo objekta galima matyti pro ieškiklį, tačiau ne pro teleskopą.	Sureguliuokite ieškiklį (žr. I dalij. – sutrikimai, 8 punktas)
Juntamas sunkumas, tarpukalbiai, išotas teleskopas rankenėlė.	Atsinaujinkite lėšas.
Nors naudojant trijų žasis veidrodis-prizmė, žasis veidrodis-prižmė vaizdas yra iškreiptas.	Įvorę okuliarams turi būti įstatytas vertikaliai.

Garantija

Garantija teikiama dvejetainėms metams, skaičiuojant nuo įsigijimo dienos. Išsaugokite pirkimo čekį. Prietaisai, sugedę garantijos galiojimo metu, gali būti grąžinti prietaisą pardavusiam atstovui. Dėl to bus grąžintas sutaisytas arba naujas prietaisas. Neigiamas efektas atsiranda jau pasibaigus garantijai, prietaisą taip pat galima grąžinti. Tačiau už tai-symą, atsižymėjus pasibaigus garantijos galiojimui, imamas pasiskolinos nurodymas.

Švarumą pasirūpinkite, kad prietaisas būtų tinkamai pakuotas į originalią pakuočę, kad būtų išvengta ažeidimo į transportuojant.
Taip pat pridėkite čekį (arba jo kopiją). Ši garantija neapriboja Jūsų įstatyminių teisių.

Pardavimo atstovas:

Pavadinimas: .....

Pašto kodas, miestas: .....

Gatvė: .....

Telefonas: .....

Pirkimo data: .....

Parašas: .....

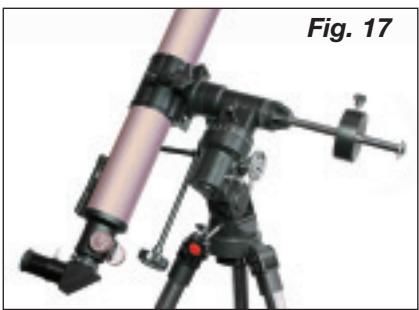

Fig. 17

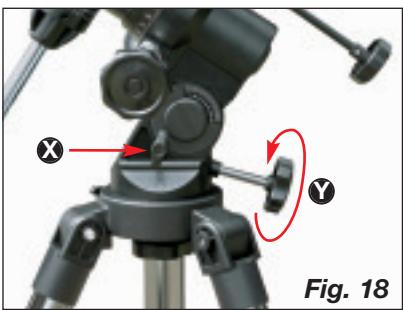

Fig. 18

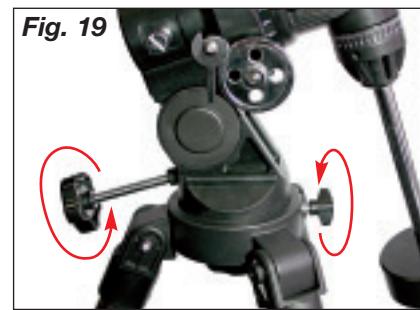

Fig. 19

Fig. 20

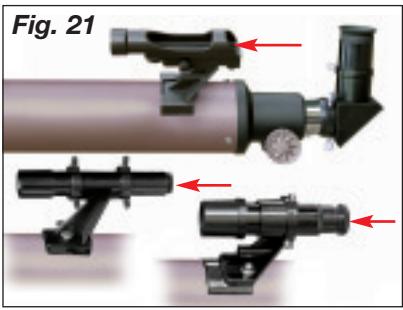

Fig. 21

Fig. 22

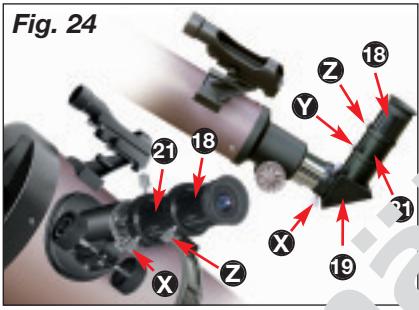

Fig. 24

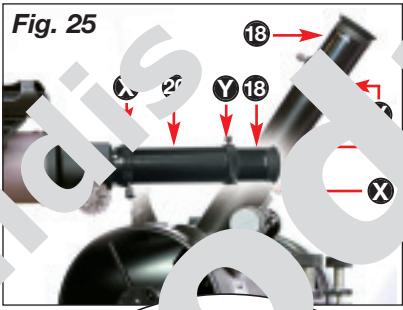

Fig. 25

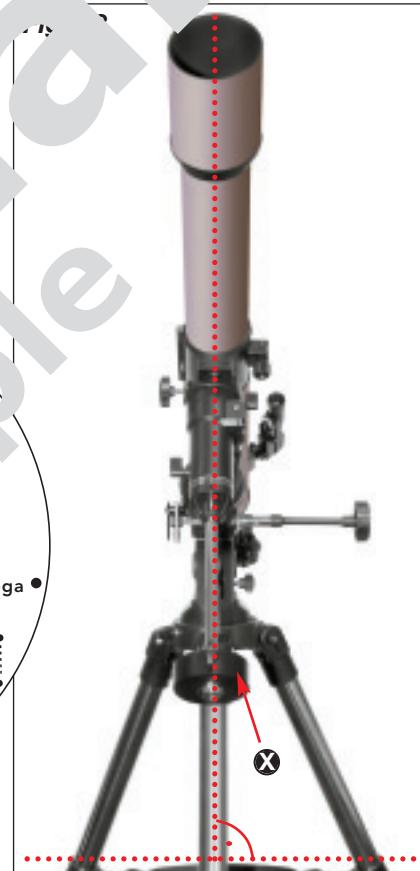
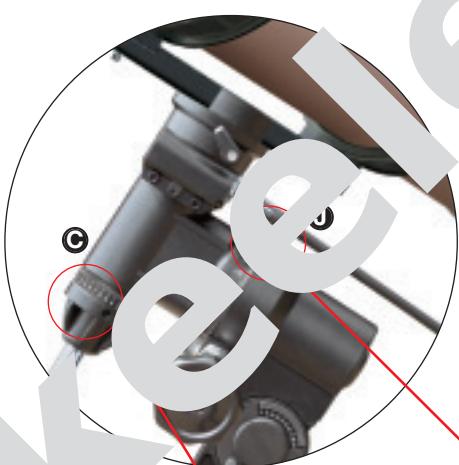

Fig. 26

C

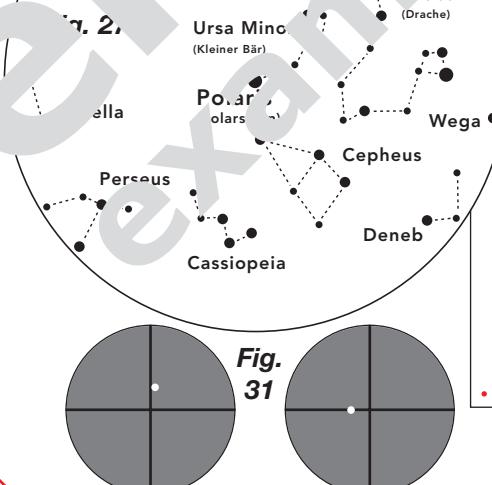

Fig. 28

Fig. 29

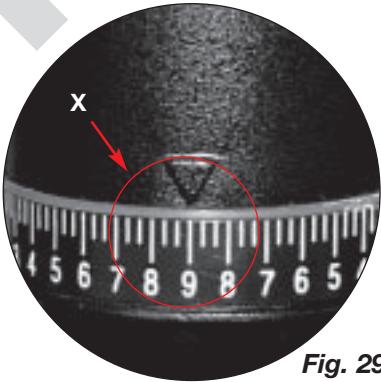

Fig. 29

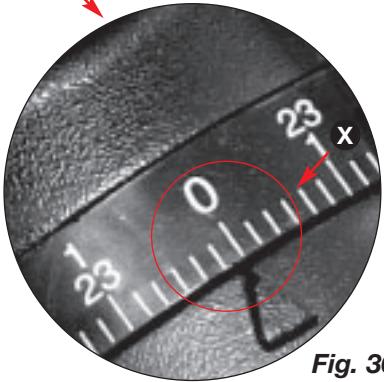

Fig. 30

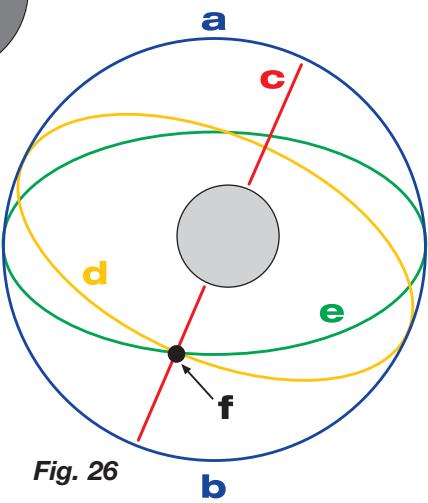

Fig. 31

b

c

d

e

f